

קונטרס

לב חזק

יחזק את כל בר ישראל, שלא יפל בדעתו בשום פנים
ואפן, ואפלו שעובר עליו מה שעובר, יחזק עצמו
בלב חזק, וישתוקק תמיד רק אליו ותברך, ועל-ידי-
זה יעבר את זה העולם בשלום ובשמחה.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון
בוצינא קדישא עלאה, אדונינו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אגיס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, פתובים ומאמרי

חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר רַבְּנוּ ז"ל גָּלָה לָנוּ
(לקוטי-מוֹהֲרָ"ן, חֵלֶק ב', סִימָן מו): מִי שֵׁישׁ לוֹ לֵב
חֶזֶק וְאַמִּיץ, אֵין לוֹ שׁוּם מְנִיעָה, וּבִפְרָט
הַמְּנִיעוֹת בְּגַשְׁמִיּוֹת, כְּגוֹן: מַחֲמַת מָמוֹן, אוֹ
שְׂמוֹנֵעַת אוֹתוֹ אֲשֶׁתוֹ וּבָנָיו וְחוֹתָנּוֹ, אוֹ אָבִיו
וְאִמּוֹ וְכוּ' וְכִיּוֹצֵא, הֵם כְּלָם בְּטָלִים
וּמְבַטְלִים לְמִי שְׁלִבּוֹ חֶזֶק וְאַמִּיץ לְהֵשֵׁם
יִתְבָּרֵךְ, וְגַם אֲפֹלוּ גְבוּרָה שֶׁל הַגְּבוּרִים, הוּא
רַק מַחֲזֵק וְאַמִּץ הַלֵּב, שֵׁישׁ לוֹ לֵב חֶזֶק
בְּיוֹתֵר לְרוּץ בְּקִשְׁרֵי הַמְּלַחְמָה, וּבְזֶה הוּא
מְנַצֵּחַ אֶת הַמְּלַחְמָה. וְלִכֵּן צָרִיךְ כָּל בֶּר
יִשְׂרָאֵל לְקַנּוֹת לְעַצְמוֹ לֵב חֶזֶק וְאַמִּיץ, וְלֹא
לְפַחַד מִשׁוּם דְּבָר.

(אמרי-מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סִימָן תתכה)

קונטרס

לב חזק

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! בְּזֶה הָעוֹלָם צָרִיכִים "לב חזק", לֹא לִפְחַד מִשׁוֹם בְּרִיָּה שְׂבַעֲוֹלָם, כִּי זֶה הַנְּסִיּוֹן הָאֲחֵרוֹן בְּדוֹר הַזֶּה – לִהְיוֹת חֲזָקִים בְּאַמוּנָה בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא לְהִתְפַּעֵל מֵאַף אֶחָד, וְאַף שְׂקָמִים עָלֵינוּ עַרְב־רַב, אֲשֶׁר אֵינָם מְזַרְעֵי יִשְׂרָאֵל; כִּי מִי שְׂמַסִּית נֶגֶד הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, נֶגֶד הַתּוֹרָה, נֶגֶד חֻכְמֵי יִשְׂרָאֵל, צָרִיכִים לְדַעַת שֶׁהוּא מְזַרְעֵ עֲמָלֵק, וְאֵין לוֹ שְׂיִכוֹת לְכָלֵל יִשְׂרָאֵל. כִּי אֵלוֹ שְׂאֵינָם מְאֱמִינִים בְּתוֹרָה מִן הַשָּׁמַיִם, מְזַמְּן הוֹצִיאָו עֲצָמָם מִכָּלֵל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ הַצְּדוּקִים וְהַבִּיתוּסִים וְהַקְרָאִים, וְשָׂאָר מֵיְנֵי כְּתוּבֵי עַד יָמֵינוּ אֵלוֹ – הַרִיפוֹרְמִים וְהַקּוֹנְסֶרְבַּטִיבִים. כִּי מִי שֵׁישׁ לוֹ חֲצֵפָה לְדַבֵּר נֶגֶד הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְנֶגֶד כָּל הַקְדוּשׁ לְעַם יִשְׂרָאֵל, הוֹצִיא עֲצָמוֹ מִכָּלֵל יִשְׂרָאֵל. וְכֵן כָּל אֵלוֹ אֲשֶׁר מִחְצִיפִים פְּנֵיהֶם נֶגֶד צְדִיקֵי הַדּוֹר, וּמְדַבְּרִים עָלֵיהֶם כָּל

דָּבָר אָסוּר, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, צָרִיכִים לִידַע שֶׁהֵם אֲנָשִׁים פְּגוּמִים עַד מְאֹד, וְרִיחַ נְאוּף נוֹטֵף מֵהֶם, וְצָרִיכִים לְשׁמֹר מִרַחֵק מֵהֶם. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְהִתְחַזֵּק בְּ"לֵב חֲזָק", לֹא לְפָחַד מִשׁוֹם בְּרִיָּה שֶׁבָּעוֹלָם, אֲלֹא לְהַגְדִּיל תּוֹרָה וּלְהֵאֲדִירָהּ. מֵה שֶׁאֲנִי צָרִיכִים עֲכָשׁוּ — לְמַלֵּא אֶת כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ עִם אֲמוּנָה בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לִידַע וּלְהוֹדִיעַ וּלְהוֹדֵעַ לְכֻלָּם, שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְנַהֵג עוֹלָמוֹ בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, בְּצַדֵּק וּבְמִשְׁפָּט, וְהַכֹּל זֶה אֱלֻקוֹת וְאֱלֻקוֹת זֶה הַכֹּל, וְתַכְף-וּמִיד כְּשֶׁאָדָם מְכַנֵּס בְּעֲצָמוֹ יְדִיעוֹת אֱלוֹהֵי שֶׁהַכֹּל זֶה מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כֵּן נִתְבַטְּלוֹת כָּל הַקְּלָפוֹת וְהַהֲעֵלְמוֹת וְהַהֲסֻתְרוֹת, שֶׁמַּעֲלִימִים אֶת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבַרֵּךְ. כִּי זֶה עֵקֶר הַבְּחִירָה, וּבְכַרְט בְּדוֹר הָאֲחֵרוֹן הַזֶּה, לְפָנֵי בֵּא יוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא, שֶׁיִּתְגַּלֶּה אֵלֵינוּ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שֶׁהוּא יִגְלֶה אֱלֻקוֹת לְכֻלָּם, וּיְפָרְסֵם לְכֻלָּם, "כִּי לְהוֹי"ה הַמְּלוּכָה, וְה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה" (תְּהִלִּים קג, יט), עַד שֶׁיִּתְקַיֵּם (יִשְׁעִיָּה ב, יא): "וְנִשְׁגַּב ה' לְבָדוֹ בַּיּוֹם הַהוּא"; שֶׁכֵּלֵם יִכִּירוּ אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֵלֵם יִסְתַּכְּלוּ, כְּבִיכּוֹל, עַל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וַיִּקְיֵם (שֵׁם נב, ח): "כִּי עֵינַי בְּעֵין יִרְאוּ בְּשׁוּב הַיּוֹי"ה צִיּוֹן"; כִּי יִהְיֶה גְלוּי אֱלֻקוֹת כְּזֶה, שֶׁכָּל אֶחָד יִסְתַּכֵּל בְּעֵין בְּשָׂר עַל הָאֱלֻקוֹת שֶׁיֵּשׁ בְּעוֹלָם. וּבְרַגְעַ שֶׁיִּתְבַּרֵּר לְכָל אֶחָד, שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֹּה

אתנו, עמנו ואצלנו, אז יפתח פיו לדבר אליו יתברך, כמאמר הנביא (צפניה ג, ט): "כי אז אהפך אל עמים שפה ברוכה לקרא כלם בשם הוי"ה"; שכלם ידברו רק אל הקדוש-ברוך-הוא. לזאת, בני ובנותי היקרים! ראו להתחזק במצבים הכי קשים שעוברים על נשמות ישראל, אשר אלו הערב-רב מסיתים ומדיחים נגד כל הקדוש לעם ישראל, ומכניסים ספקות באמונה וכו', צריכים לדעת, שהם מזרע עמלק, והם רק קמץ קטן המסיתים את נשמות ישראל אלו נגד אלו, שיהיו פרודים ביניהם. וזו היתה עבודתו של המן-עמלק, שאמר (אסתר ג, ח): "ישנו עם אחד מפזר ומפרד בין העמים", אבל אסתר הצדקת ומרדכי הצדיק עסקו רק לכנס את נשמות ישראל ביחד, לזאת אמרה אסתר (שם ד, טז): "לך כנס את כל היהודים אשר בשושן"; כי עקר החוב עכשו בזמן הזה, שנשמות ישראל תתקבצנה יחד ב"לב חזק", ולא לפחד משום בריה שבעולם, ורק לגלות ולפרסם לכלם, שאנחנו יהודים בני אברהם, יצחק ויעקב, ואנחנו קבלנו את התורה בהר סיני, והתורה הזו לא תהא מחלפת בשום פנים ואפן, ואף שקמו בישראל פתות מפתות משנות — הם יתבטלו, ודבר אחד מהתורה הקדושה לא יתבטל. לזאת, בני ובנותי היקרים! התחזקו עכשו ב"לב חזק" לחזר בתשובה שלמה אליו יתברך, ותשתדלו מאד להתאחד

יחד, כי העקר מה שאנו צריכים עכשו — שתהיה
 אחדות בין כלל נשמות ישראל; לקבל עלינו על
 מלכותו יתברך, שנדע שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג
 עולמו. וזה הנסיון האחרון שמנסים את נשמות ישראל
 — שמעלימים ומסתירים את הקדושה, ומדברים פתוח
 נגד הקדוש-ברוך-הוא, נגד התורה הקדושה, נגד חכמי
 ישראל ונגד כל הקדוש לעם ישראל, עם כל זאת,
 עליכם לדעת, בני ובנותי היקרים! שזהו רק נסיון
 שמנסים אותנו, לראות אם נהיה חזקים באמונה
 פשוטה בו יתברך. על-כן התחזקו ב"לב חזק" להאמין
 בהקדוש-ברוך-הוא, לקיים את התורה והמצוות, לכבד
 את חכמי ישראל. וכך אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק
 ב', סימן נו): כשיש לאדם לב, אין שיה אצלו מקום כלל;
 כי אדרבה, הוא יתברך מקומו של עולם, ואין העולם
 מקומו, כי האלקות היא בלב, כמו שכתוב (תהלים עג, כו):
 "צור לבבי", ואצל הקדוש-ברוך-הוא נאמר (שמות לג,
 כא): "הנה מקום אתי", שהוא מקומו של עולם, ואין
 העולם מקומו (עין בראשית רבה, פרשה סח, סימן ו'); נמצא, מי
 שיש לו לב יהודי, "לב חזק", אסור לו לומר,
 שבמקומו אין נמצא הקדוש-ברוך-הוא, אשר מזה
 באות כל הקשיות והספקות והבלבולים; כי למה אנו
 רואים שיש כל-כך הרבה פלוגים וחלוקי דעות בין
 נשמות ישראל? כי, חס ושלום, נתקנו עצמנו מהקדוש-

בְּרוּךְ-הוּא; כִּי בְּרַגַע שְׁאָדָם דְּבוּק בּוֹ יִתְבַּרֵךְ, וְאִינוֹ רוֹצֶה
 דְּבַר, רַק אוֹתוֹ יִתְבַּרֵךְ, מִמִּילָא אוֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל,
 וְכֵן צָרִיף לְהִיּוֹת, כְּמֵאֲמַר הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב הַקְּדוֹשׁ זִי"ע:
 מִי שְׁאוֹהֵב אֶת הָאָבָא — אוֹהֵב אֶת הַבָּנִים; וְעַם יִשְׂרָאֵל
 הֵם בְּנֵי הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא, כְּדַכְתִּיב (דְּבָרִים יד, א): "בָּנִים
 אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם". לְזוֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! בְּאוֹ
 וְנִתְחַזַּק בְּ"לֵב חֲזָק", שֶׁתְּהִיָּה בֵּינֵינוּ אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל,
 וְנִתְאַחַד יַחַד, וְאִז כָּל אֱלוֹ הָעָרְב-רַב הַמְצִיָּקִים וּמְצַעְרִים
 אֶת נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא יוּכְלוּ לָנוּ; כִּי עַקֵּר כְּחָם —
 כְּשֵׁישׁ פְּרוּדִים בֵּין נַשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְזוֹ אַחַת הַסְּבוֹת
 הַגְּדוּלוֹת בְּיוֹתֵר, שְׁאֲנוּ סוּבְלִים גְּלוֹת כָּל-כָּף מָרָה,
 כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (יוֹמָא ט:): מְקַדָּשׁ שְׁנֵי לֹא נִחְרַב אֲלָא
 בְּשָׁבִיל שְׁנֵאת חָנָם, וְעַדִּין מְרַקֵּד בֵּינָן; הֵינּוּ בְּנֵין
 בֵּית-הַמְּקַדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי לֹא יָכוֹל לְהַבְנוֹת, עַד שֶׁנִּתְאַחַד
 יַחַד בְּ"לֵב חֲזָק", וְתְהִיָּה לָנוּ אֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל אֲמִתִּית
 לְאֹהֵב אֶת כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל. כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (אֲבוֹת ג, יד):
 חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרְאוּ בָּנִים לַמָּקוֹם; לְזוֹאת, בְּנֵי
 וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! צָרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת כָּל בַּר
 יִשְׂרָאֵל, יְהִיָּה מִי שֶׁיְהִיָּה, וּצְרִיכִים לְעַקֵּר מֵאַתָּנוּ אֶת
 הַגְּזַעְנוּת! וְכָל הַשְּׁנֵאָה וְהַקְּנָאָה שֵׁישׁ לָנוּ אֶחָד כָּלפִּי
 זוּלָתוֹ בְּיודָעִים וּבְלֹא יוֹדָעִים, כִּי כְּלָנוּ נְגוּעִים בְּנִגְעַת
 הַצָּרַעַת הַזֶּה שֶׁל גְּזַעְנוּת, וְשְׁנֵאָה וְקְנָאָה זֶה נֶגְדַת זֶה,
 רַחֲמָנָא לְצַלָּן. וְלָכֵן עֲלֵיכֶם לִידַע, אֲשֶׁר מֵאִין יֵשׁ כַּחוֹת

לְעַרְב־רַב לְהִתְגַּבֵּר עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל? מֵאִי־ן יֵשׁ לָהֶם
 כַּחוֹת וְחֻצְפָּה לְדַבֵּר נֶגֶד הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְנִגְדַת תּוֹרַת
 יִשְׂרָאֵל, תּוֹרַה מִן הַשָּׁמַיִם, וְלִלְעַג לְכָל הַקְּדוֹשׁ לְעַם
 יִשְׂרָאֵל? רַק מִחֲמַת שְׂאִיִן אַחֲדוֹת בֵּינָן נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל!
 רַק מִחֲמַת שְׂמִדְבָרִים רַע זֶה עַל זֶה. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי
 הַיְקָרִים! בָּאוּ וְנִתְאַחַד יַחַד כָּלֵל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּ"לֵב
 חֲזָק", וְנִזְכָּר מֵאֲמָרָם ז"ל (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פְּרָשָׁה צח, סִימָן ב'):
 נַעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲגָדָה אַחַת — הַתְּקִינוּ עֲצָמְכֶם
 לְגֻאֲלָהּ; בְּרַגַע שְׁעַם יִשְׂרָאֵל יִתְאַחְדוּ יַחַד בְּלֵב אַחַד,
 בְּ"לֵב חֲזָק", בְּלֵב שָׁלֵם, אֲזִי אֲנַחְנוּ כְּלִים לְקַבֵּל בָּהֶם
 הָאוֹר אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, וְאֲנוּ רְאוּיִים
 לְגֻאֲלָהּ. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! בָּאוּ וְנַעֲקֹר מֵאֲתָנוּ
 אֶת הַשְּׂנֵאָה וְהַקְּנָאָה, הַשְּׂקָר וְהַכָּזָב שֶׁנִּתְפָּסוּ בָּנוּ; כִּי
 הֵיכָן שְׂאֲנוּ רוּאִים מְרִיבוֹת, צְרִיכִים לְזָכֹר הֵיטֵב, שֶׁהַכֹּל
 נוֹבֵעַ מִקְּנָאָה. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שֶׁבַת קֹנֵב): כָּל
 מִי שֵׁישׁ לוֹ קְנָאָה בְּלִבּוֹ — עֲצָמוֹתָיו מְרַקֵּיבִים; וְזֶה עוֹד
 בְּחַיִּים חַיּוֹתוֹ; בְּמָקוֹם שֶׁל קְטָטוֹת, שֶׁם שׁוֹרָה קְנָאָה;
 אָדָם מְקַנָּא בְּזוּלָתוֹ, וְחוֹשֵׁב שֶׁהַקְּנָאָה תִּעְזֹר לוֹ, בְּמָקוֹם
 לְעַבֵּד עַל עֲצָמוֹ לְשַׁרְשָׁה לְגַמְרִי, וְאֵז לֹא יַחְסֹר לוֹ שׁוֹם
 דְּבָר. עוֹד זֹאת — אָדָם מְקַנָּא בְּזוּלָתוֹ, וְחוֹשֵׁב שֶׁפְּלוּנֵי
 יִקַּח מִשְׁהוּ מִמֶּנּוּ, אֵךְ הַכֹּל טְעוֹת; כִּי בְּאַמַת כָּל בַּר
 יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ נִקְדָּה, אֲשֶׁר אֵין בְּזוּלָתוֹ, כְּמֵאֲמַר רַבְּנוּ
 ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַב"ן, חֶלֶק א', סִימָן לד), שֶׁכָּל יְהוּדֵי וִיהוּדֵי, יֵשׁ

לב חזק

רצא

לו נקדה אשר אין בחברו, ועל-כן מה יש לקנא בשני?! הלא לכל אחד שליחות מיחדת בזה העולם, כל יהודי הוא צנור להמשיך בו את האור האלקי, ויש לו תפקיד מיחד בזה העולם, ומדוע, אם-כן, צריך לקנא בזולתו?! ומתקנאה באה אחר-כך שנאה, וברגע ששונאים, מתירים רציחה, רחמנא לצלן, שזה אותיות ש'ק'ר': ק'נאה, ש'נאה, ר'ציחה; תחלה מתחיל הענין בקנאה, שאחד מקנא בזולתו, ומדמין כאלו לזולת יש יותר כסף ממנו, או יותר כבוד ממנו, או יותר שם ופרסום ממנו, וזה מכניס בו שנאה, שמתחיל לשנא את זולתו, ומהשנאה נובע ריב ורציחה. לזאת, בני ובנותי היקרים! זכרו היטב, שאלו המדות הן אותיות ש'ק'ר' — ק'נאה, ש'נאה, ר'ציחה. ועלינו לתקן את זאת, על-ידי שנמשיך בתוך לבנו את הקדוש-ברוך-הוא. עלינו להחזיר עמק בלבנו, שהקדוש-ברוך-הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ובתוך כל עלמין, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל. וככל שנגביר את האלקות בעולם, וככל שנחזיר ונכניס את האמונה בנשמות ישראל, כך נזכה לאהבת ישראל, לאהב את זולתנו. ומה אנו רואים? שאלו הרשעים הארורים, שליחי הסמ"ך-מ"ם, גורמים פרוודים בין נשמות ישראל, אחד מסית נגד זולתו, עד כדי כך, שמתירים את דמו, רחמנא לצלן. לזאת, בני ובנותי היקרים! אל תפחדו

משום בריה שבעולם, אלא תדעו שהקדוש-ברוך-הוא נמצא אתנו, עמנו ואצלנו, ויהיה לכם "לב חזק" להתגבר באמונה פשוטה בו יתברך, ועל-ידי שנתחזק באמונה פשוטה בהקדוש-ברוך-הוא, ונפתח את פינו לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, כי למה אדם אינו מדבר ומתפלל אליו יתברך? כי אין לו אמונה ברורה ומזככת (לקויטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סב); כי אם הייתה לאדם אמונה ברורה ומזככת, היה יודע, שהקדוש-ברוך-הוא נמצא אתו, עמו ואצלו, והקדוש-ברוך-הוא פה אתנו עכשו, ואז היה פותח את הפה ומספר לו כל אשר עובר עליו וכל אשר מלחיץ אותו וכואב לו. כי באמת אין לאדם חבר טוב, ידיד ורע אמתי כמו כביכול הקדוש-ברוך-הוא, שלפניו יכולים לשפך את כל הלב, אליו יתברך יכולים לספר כל אשר מעיק וכו'. ואסור לו לומר, שאין שומעים אותו וכו', אדרבה, אדם צריך להיות עקשן בתפלה, כי בהתחלה עוברים על האדם הרבה נסיונות קשים ומרים, ונדמה לו כאלו שונאים אותו ואין צריכים אותו, וכאלו מדבר אל הקיר, בשעה שאדם שוטה ואינו יודע, שהקדוש-ברוך-הוא מחיה ומנהיג ומקים את כל הבריאה כלה; מי הולך בי — אם לא הקדוש-ברוך-הוא! מי מסתכל בי — אם לא הקדוש-ברוך-הוא! מי מדבר בי — אם לא הקדוש-ברוך-הוא! אזי מה שיך שתהיינה לאדם קשיות וספקות על

לב חזק

רצג

הקדוש-ברוך-הוא. אדרבה! זה בא מצד הסמ"ך-מ"ם, שבשביל הבחירה והנסיון נברא, כדי להכניס באדם ספקות (שמות יז) — "היש הוי"ה בקרבנו אם אין"? אבל הקדוש-ברוך-הוא שולח לנו בכל דור ודור צדיקי אמת, שהם בבחינת משה רבנו, המגלים ומפרסמים לכלם את אמתת מציאותו יתברך, ומחדירים בכלם את הדעת האמת של (דברים ד): "אתה הראת לדעת כי הוי"ה הוא אלקים, אין עוד מלבדו"; ובזה שאדם מכניס בעצמו ידיעות אלו, שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בחסד וברחמים, בצדק ובמשפט, אז נתרחב הלב, ומתחיל לדבר אליו יתברך, ותכף-ומיד פשמתחיל לדבר אליו יתברך, כבר מרגיש עצמו אדם אחר לגמרי; כי כל מה שמעיק ומצער את האדם, הוא צריך לבוא ולהתפיל אל הקדוש-ברוך-הוא, ואף שבהתחלה ידמה לו כאלו אין שומעים אותו, כאלו אין צריכים אותו — הכל דמיון גדול, שבא מרב חטאים ועוונות שאדם חטא, ועל-ידי כך עשה מחיצה בינו לבינו יתברך, כדכתיב (יחזקאל לב, כז): "ותהי עונתם על עצמותם"; כשאדם חוטא, עוונותיו נכנסים בתוך עצמותיו, וזה מה ששובר אותו לגמרי, כמאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ד'), שבזה שאדם חוטא, החטאים נכנסים בתוך עצמותיו, והוא סובל צער ויסורים. ועקר הצער והיסורים — שנעלם ונסתר ממנו האור אין סוף ברוך

הוא; כי אין עוד תענוג מזה שאדם מכיר את הקדוש-ברוך-הוא, ויודע שהקדוש-ברוך-הוא נמצא עמו ואצלו, ועליו רק לפתח את הפה ולדבר אליו, אך הרע של האדם, זה אשר ממית אותו, כדכתיב (תהלים לד, כב): "תמותת רשע רשע רעה"; אבל אם אדם מתודה להקדוש-ברוך-הוא על כל אשר עשה, על-ידי-זה מוציא את כל החטאים מעצמותיו, וזוכה להעשות כלי להמשכת גלוי אלקות בעולם. לזאת, בני ובנותי היקרים! תתחזקו מאד מאד, ויהיה לכם "לב חזק", להמשיך את עצמכם אליו יתברך, ואף שבהתחלה יהיה מאד קשה לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, כי כן אומר רבנו ז"ל (ספר-המדות, אות אמונה, סימן כב): הפשע של האדם מכניס כפירות לאדם; וככל שאדם יותר חטא ובפרט בפגם הברית — הוצאת זרע לבטלה, ושאר מיני גלוי עריות, רחמנא לצלן, על-ידי-זה קלקל את מחו, עקם את לבו, ויש לו קשיות וספקות על הקדוש-ברוך-הוא, ונדמה לו כאלו הקדוש-ברוך-הוא שונא אותו ואינו רוצה בו, ואינו שומע אותו, וזה אשר מונע ממנו את התפלה. אבל אם אדם היה יודע שהקדוש-ברוך-הוא אב הרחמן, ומצפה לתפלות ישראל, אז היה מתגבר ומדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, אשר אין עוד דבר טוב ונעים מזה, אין עוד ענג ויחני וענג גשמי כמו לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא בשפת האם שלו, שזו נקראת התבודדות; הינו ללכת

לב חזק

רצה

למקום פנוי, שאין שם בני-אדם, באיזה חדר, או בית-הכנסת, או קברי צדיקים, או בשדה או ביער, ולבקש ממנו יתברך כל אשר צריכים. ואף שבתחלה לא תראו ישועה, עליכם לזכור מה שאומרים חכמינו הקדושים על חנה (ירושלמי ברכות ד, א): "והיה כי הרבתה להתפלל" — מכאן שכל המרבה בתפלה — נענה. חנה שפכה לבנה להקדוש-ברוך-הוא, באה יום יום אל המשכן, ובכתה ושפכה צקון לחשה אליו יתברך, שיתן לה בן, עד שעלי הכהן חשבה לשכורה, ואמרה לו: אינני שכורה, אלא מרת נפש אנכי, ועמדה בתקף יום אחר יום, ובאה להתפלל ולהתחנן לפניו יתברך, שייחוס וירחם עליה וימלא מבקשה. וממנה לומדים חכמינו הקדושים את כל הלכות תפלה (ברכות לא.). וכיון שהרבתה בתפלה והתעקשה מאד, נתנה הקדוש-ברוך-הוא בן נפלא: שמואל הנביא, שבזכותו נגאל. כמוכא (מדרש אגדה): שמואל לא נכנס בהיכל שלו, עד שהקדוש-ברוך-הוא יבנה לנו את הבית השלישי; ולבן כזה זכתה חנה רק על-ידי תפלה. לזאת, בני ובנותי היקרים! התחזקו מאד מאד, והשתדלו שיהיה לכם "לב חזק". ובפרט בעתים הללו, שישנן מהומות מהערב-רב, שמסיתים ומדיחים בכל יום ויום נגד כל הקדוש לעם ישראל, רוצים לעקור את התורה מעם ישראל, רוצים לסגור את הישיבות ותלמודי תורה,

בדיוק כמו שעשה המן הרשע בימיו, עם כל זאת הצדיק האמת, בחינת מרדכי, עמד חזק מאד, והוציא את כל נשמות ישראל לחוצות העיר, וביחד צעקו אל הקדוש-ברוך-הוא, והוא יתברך ענה להם, ולהמן-עמלק היתה נפילה, ועם ישראל זכו לגאולה. כן עתה ראו, בני ובנותי היקרים! להתחזק ב"לב חזק" באמונה פשוטה בו יתברך, ושום דבר בעולם לא יוכל לשבר אתכם. אדרבה! תשמעו אל חכמי הדור, חכמי ישראל, חכמי התורה, תתחזקו באמונת חכמים, שזה היסוד בעם ישראל, כדכתיב (שמות טו, לא): "ויאמינו בהוי"ה ובמשה עבדו", שואלים חכמינו הקדושים (מכילתא בשלח): אם בה' האמינו, במשה לא כל שכן? אלא אי אפשר להגיע לאמונה בה', אלא על-ידי אמונה במשה. וכן מובא (שבת קא:): 'משה שפיר קאמרת', התנאים קראו זה לזה משה; כי הצדיק האמת הוא בחינת משה-משיח, שהוא מחדיר אמונה בין נשמות ישראל. לזאת, בני ובנותי היקרים! תתחזקו ב"לב חזק" באמונת חכמים, וברגע שתשמעו שאחד מדבר על צדיק שדבוק בהקדוש-ברוך-הוא, על חכם מחכמי ישראל, שהוא גאון עולם, יסוד ההלכה, מי שמעז פניו לדבר נגדו, סימן שאיננו מזרע ישראל; כי לצערנו הרב, אנו בגלות אלפים שנה, ובמשך אלו השנים מי יודע אם לא התערבו בינינו גויים, כמו שאנו רואים עתה,

שאלו הערב-רב מביאים גויים מכל הארצות לארץ ישראל, ומבוללים את נשמות ישראל. וכן קרה במשך כל הדורות. על-כן אם רואים אחד מחצף מדבר נגד גאון ישראל, נגד אחד מחכמי התורה, יסוד ההלכה, או אחד מתחצף נגד מנהיג הדור הדבוק בהקדוש-ברוך-הוא, או כנגד מנהיג עדה, צריכים לדעת, שבאיזה שלב, אדם זה איננו מזרע ישראל, כי לא יתכן, יהודי שעמדו רגליו על הר סיני, שיתחצף נגד חכמי ישראל, צדיקי הדור, ונגד כל הקדוש לעם ישראל. לזאת, בני ובנותי היקרים! תתחזקו עכשו בכל מחיר, תראו שתהיה אצלכם אהבת ישראל, לאהב את הזולת, הבה נעקר מאתנו את השנאה שיש לנו כלפי הזולת. אם אנו רוצים להשרות את השכינה בעולם, שיתגלה הקדוש-ברוך-הוא לעיני כל, עלינו להשתדל שתהיה אהבה בין אחד לשני. מספיק הגזענות, מספיק המפלגות, מספיק הפלגים בין נשמות ישראל! הגיע הזמן שנשמות ישראל יתאחדו יחד באהבה, ויעזרו זה לזה. וזה הסימן לבעל תשובה, אם תשובתו נתקבלה בשמים — אם אוהב את כל בר ישראל, אם אין לו קטטות עם שום יהודי, ואצלו חביב כל יהודי ויהודי. כמאמרם ז"ל (מגלה כט.): חביבין ישראל לפני הקדוש-ברוך-הוא, שבכל מקום שגלו — שכינה עמם. ואנו עדים, היכן שרק גרים יהודים בכל תפוצות העולם, הם

בונים בתי מדרשות ובתי כנסיות, מקנאות, תלמודי-תורה לבנים ובתי-ספר לבנות; אשריהם ואשרי חלקם! לזאת, בני ובנותי היקרים! התחזקו מאד מאד ב"לב חזק" לאהבת ישראל. וחכמינו הקדושים אומרים (ספ"ה מה:): מה תמר זה אין לו אלא לב אחד, אף ישראל אין להם אלא לב אחד לאביהם שבשמים; וזאת אנו רואים במציאות, שנשמות ישראל הם כלים לקבל בהם זיו השכינה, אף הסמ"ך-מ"ם עושה כל מיני פעולות שבעולם להסית ולהדיח זה נגד זה, אשר זה כל כחו: 'הפרד ומשל'; כי אם תהיה אחדות בין נשמות ישראל, כל אלו ה'רע-בנים' הרשעים, הריפורמים והקונסרבטיבים, הקראים, הבייתוסים והצדוקים ושאר בנוייהם יתבטלו לגמרי, וחס ושלום, אם רק מתערבים בדת ישראל, צריכים לידע שזוהי סכנה גדולה, כי אינם מאמינים בהקדוש-ברוך-הוא, בתורה מן השמים, ואיך יש להם חלק בנשמות ישראל?! אין זאת, בני ובנותי היקרים, שזה הנסיון האחרון, שבא על עם ישראל, לראות אל מי נפנה ביעת צרה. לזאת, התאזרו ב"לב חזק" באמונה פשוטה בו יתברך, ותשתדלו לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, ולבקש ממנו יתברך כל אשר אתם צריכים, כי על-ידי שאדם מדבר אליו יתברך, על-ידי זה נפתח לו המוח והדעת והשכל. וזה עקר התשובה, שאדם צריך לדבר אליו יתברך, ולספר לו כל אשר

לב חזק

רצט

עובר עליו. וזהו שאומר הנביא (הושע יד, ב): "שובה ישראל עד הוי"ה אלהיה, כי כשלת בעונך"; כיצד חוזרים בתשובה? ממשיך הנביא ואומר: "קחו עמכם דברים ושובו אל הוי"ה", ואומרים על זה חכמינו הקדושים (שמות רבה, פרשה לח, סימן ד'): אמר הקדוש-ברוך-הוא, איני מבקש מכם אלא דברים; מה הקדוש-ברוך-הוא מצפה מאתנו? אלא דבורים, הינו שנדבר אליו יתברך. רואים בני-אדם חוזרים בתשובה, אך אינם יודעים להיכן ללכת, כל אחד סוּחב ומושיך אותם למקום אחר, כל אחד אומר: בא לדרך שלי, בא אל הפתח שלי, בא אל בית-הכנסת שלי, רק אנחנו אמת, רק אצלנו האמת וכו', אך זה בעצמו כבר שקר, כי עליכם לדעת, בני ובנותי היקרים! חוזרים בתשובה, חוזרים רק אל הקדוש-ברוך-הוא, כי רק הקדוש-ברוך-הוא אמת, אסור לעשות פלוגים בין נשמות ישראל, כאלו רק אנחנו אמת ואחרים לאו, זה בעצמו שקר; הוֹרָה בתשובה צריכה להיות עם כל הלב אל הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, וזה מה שהקדוש-ברוך-הוא מצפה מאתנו. על-כן הגיע הזמן, שנחזיל עם כל השטיות ונפסיק עם הגאווה והגדלות והישות, שכל אחד חושב שהוא גדול יותר מזולתו, אין דבר כזה! כלנו בני אברהם יצחק ויעקב, כלנו עמדה נשמתנו בהר סיני, כלנו קבלנו את התורה, ויש לנו אמונה בהקדוש-ברוך-

הוא, וככל שֶׁנֶחְדֵּיר בְּעֶצְמוֹנוּ יִדְעָה זֶה, יִשְׁפַּע עָלֵינוּ שִׁפְע גְּדוֹל — שִׁפְע גִּשְׁמִי וְשִׁפְע רֹחַנִי. לָמָּה בְּנֵי-אָדָם כָּל-כָּף סוֹבְלִים, וְהֵם מְלֵאֵי חוּבוֹת וְעֲנִיּוֹת, צְרוֹת וּמְרִירוֹת וְכוּ' ? כִּי אֵין לָהֶם "לֵב חֲזָק", כְּמֵאֲמָרם ז"ל (ירוּשְׁלָמִי תְרוּמוֹת, סוּף פָּרָק ח'): כָּל הָאֵיבָרִים תְּלוּיִים בְּלֵב, וְהַלֵּב תְּלוּי בְּפִים. אֲבָל אִם אֵין לָאָדָם "לֵב חֲזָק" בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲזֵי הַפִּים רִיק וְאֵין בּוֹ, וְצוּעֵק יוֹמָם וְלַיְלָה: מֵאֵין יָבוֹא עֲזָרִי? ! בְּשַׁעָה שֶׁשׁוֹכַח, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֹה אִתָּנוּ, עִמָּנוּ וְאֶצְלָנוּ, מֵה שֶׁאֲנַחְנוּ צָרִיכִים, זֶה רַק לִפְתּוֹחַ אֶת הַפֶּה לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ. לְזֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אִם אִתָּם רוֹצִים לְהִיּוֹת חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה אֲמִתִּית, וְשׁוֹם בְּרִיָּה לֹא תוּכַל לְבַלְבֵּל אֶתְכֶם, תִּתְאַזְרוּ עִם "לֵב חֲזָק" בְּאַמוּנָה פְּשׁוּטָה, וְתִדְעוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֹה אִתָּנוּ, כִּי הוּא מְקוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְאֵין הָעוֹלָם מְקוּמוֹ. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קְדוּשֵׁין לֵב): דָּבָר הַמְּסוּר לְלֵב, נֶאֱמַר בּוֹ: "וַיִּרְאֵתָ מֵאֲלֹהֶיךָ"; כְּשֵׁיִשׁ לָאָדָם לֵב טָהוֹר, "לֵב חֲזָק", לֵב אֲמִיץ, אֲזֵי הוּא מִפְּחַד רַק מֵהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא; כִּי בְּאַמֶּת לָמָּה לָנוּ לִפְחַד מֵאֵלוּ הָעַרְב־רַב, אֲשֶׁר הֵם עוֹשִׂים רוּחַ בְּעֵלְמָא, זוֹהֵי רַק כְּנוֹפְיָה קִטְנָה, אֲשֶׁר מְזַרַע הַמֶּן-עַמְלֵק הַמָּה. כִּי לֹא יִמְלִט, יְהוּדֵי שֶׁעֲמָדוֹ רִגְלָיו עַל הַר סִינַי, שֶׁיִּדְבֹר פְּתוּחַ נֶגֶד הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לֹא יִתְכַן, יְהוּדֵי מְזַרַע אַבְרָהָם, יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, שֶׁיִּדְבֹר נֶגֶד כָּל

הקדוש לעם ישראל, מכרח להיות שהם גויים, שנתערבו בין נשמות ישראל, והתבוללו ביניהם, והם אשר גורמים לנו את כל הצרות, כמאמרם ז"ל (מדרש אגדה): מאז שיצאו עם ישראל ממצרים, גם ערב-רב עלה עמם. ומערב-רב אלו סבל משה רבנו, כמו שכתוב (במדבר כ, ג): "וירב העם עם משה"; והיכן שכתוב הלשון: "וירב העם" — זהו הערב-רב, פי יהודי שהוא מבני האבות הקדושים, ועמדו רגליו על הר סיני, הוא חזק באמונה טהורה, באמונה פשוטה בו יתברך. לזאת, בני ובנותי היקרים! התחזקו ב"לב חזק", ואל תתפעלו מאלו הערב-רב, שעושים עכשו רוח, ומדברים נגד הקדוש-ברוך-הוא ונגד כל הקדוש לעם ישראל. אם נתחזק ביחד, ונתאחד בצותא, ונעקר מאתנו את השנאה והקנאה, התחרות והכבוד, לא נרצה שום דבר רק את הרצון של הקדוש-ברוך-הוא, נעזב את השטיות שנוצרו בעת שגלינו בגלות הארצה, שמשם באה כל הגזענות והקנאה, השנאה והרציחה שנכנסה בנו, אשר הם השקר הגדול ביותר. באו נעקר מלבנו את כל ההבלים והכזבים, ונראה להקדוש-ברוך-הוא, שיש לנו "לב חזק", לב טהור. פי כף אומרים חכמינו הקדושים (סנהדרין קו:): רחמנא לבא בעי, כדכתיב (שמואל-א טז, ז): "הוי"ה יראה ללבב"; הקדוש-ברוך-הוא רוצה לב טהור, הקדוש-ברוך-הוא רוצה

"לב חזק". ואומרים חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה מא): הקדוש-ברוך-הוא אוהב כל מי שהוא טהור לב. אצלו יתברך העקר הלב. וזה מה שאומרים חכמינו הקדושים (קהלת רבה, פרשה א'): בשעה שאדם מתודה, הוא כותש על לבו: אשמנו, בגדנו, גזלנו, דברנו דפי, ולמה כותשים על הלב? כי הכל בא מהלב! כי אם אין לאדם לב טהור, אם אין לאדם לב בשר, משם באים כל הצרות והיסורים, מחמת שיש לו לב אכן, ואינו רוצה להרגיש את צער וכאב הזולת. כי בני ובנותי היקרים! אם הייתם מתבוננים מה עובר היום על נשמות ישראל, כמה אלפי אלפים חולים ופצועים יש בין נשמות ישראל, הנה נשבר לבכם, והייתם באים בלב נשבר ונדכה להקדוש-ברוך-הוא, לבקש על כל חולי ישראל רפואה שלמה. אם הנה לכם לב טהור, הנה פואב לבכם, שמסתובבים כל-כף הרבה אלמנות ויתומים, כל-כף הרבה רוקים ורוקות, כל-כף הרבה גרושים וכו', כל-כף הרבה סובלי צרות ומרירות. אם הנה לכם לב טהור, הייתם משנים לגמרי את פוונכם, ובאים רק אל הקדוש-ברוך-הוא. אבל להגיע לזה, צריכים לברח מליצנות, כמאמרם ז"ל (שיר השירים רבה, פרשה א'): נכנס ללב דבר של ליצנות, יוצא פנגדו דבר של תורה. כי מסתובבים ליצנים, אשר הם נואפים גמורים, כי אין אדם מתלוצץ מחכמי ישראל, מצדיקי הדור, אלא אם

הוא נואף, כמו שאומר דוד המלך (תהלים נה, כא): "שִׁלַּח יְדוֹ בְשָׁלְמוֹ — חֵלֶל בְּרִיתוֹ"; אם אדם מדבר על צדיקים קדושים, על חכמי ישראל אשר תורתם אֲמֵנוֹתָם, ויושבים ארבעים-חמשים שנה, ועוסקים בתורה, ואין להם אלא ד' אמות של הלכה, ובא מחצף ופרחח ומדבר עליהם, בסימן שנואף הוא, ועושה כל מיני נאוף, אחרת לא היה מעז פניו לדבר נגדם. לזאת, בני ובנותי היקרים! תברחו לכם מכל מיני ליצנים המדברים על חכמי ישראל, צדיקי הדור, ותתחזקו ב"לב חזק", לב אמיץ, באמונה פשוטה בו יתברך, ותתחזקו בכל מיני אפנים שבְּעוֹלָם להיות בשמחה, לא להבהל משום ברִיה שְּבְּעוֹלָם; כי אין עוד שמחה כשמחת היהדות, שְּתֵהֵלָה לָאֵל, קבלנו את התורה בהר סיני, ואנו מאמינים בני מאמינים, שזאת התורה לא תהא מחלפת בשום פנים ואפן, ואנו שומרים שבת, שהיא שמו של הקדוש-ברוך-הוא, ואנו מניחים בכל יום תפלין ומתעטפים בציצית, ויש לנו מזוזה על פתח ביתנו, ואנו אוכלים רק כֶּשֶׂר, ואנו מאמינים באל עולם, אל אחד, זו השמחה הכי גדולה, ולכן אנו אומרים ברכה בכל יום: "שֵׁלָא עֲשֵׁנִי גוּי", וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן י'): אין עוד שמחה כשמחת היהדות. ואנו צריכים לשמח, שנתן לנו הקדוש-ברוך-הוא את התורה בהר סיני על-ידי משה רבנו, והמסרת

עוברת ממשה שקבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה, ואנשי כנסת הגדולה מסרוה מדור דור עד הדור הזה. לזאת, בני ובנותי היקרים! התחזקו מאד מאד עם "לב חזק" ואמיץ, ואל תחששו מהערב-רב, אשר הם מאימים עלינו, שיעשו כף או אחרת, אין להם שום כח! זוהי רוח בעלמא, עלינו להתאחד יחד, ולפרסם לכלם, שאנחנו מאמינים רק בהקדוש-ברוך-הוא, ולא יהיו לנו שום קשיות על הקדוש-ברוך-הוא, אשר זה מה שאומרים חכמינו הקדושים (ספרי ואתחנן לב): "ואהבת את הוי"ה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", מהו בכל לבבך? שלא יהיה לך חלוק על המקום, ולא יהיו לך שום קשיות על הקדוש-ברוך-הוא, אדרבה! אנו צריכים "לב חזק" להתחזק באמונה פשוטה בו יתברך. ואומר הנביא (יחזקאל לו, כו): "והסרותי את לב האבן מבשרכם, ונתתי לכם לב בשר", אומרים על זה חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה לד, סימן טו): אל תקרי בשר אלא בסר, שיהיה כל אחד בוסר בחלק של חברו; הינו שלא ירצה את שיש לזולת, ורק ירצה שיהיה לו טוב (ועין חיי-מוהר"ן, סימן שלט); פשיש לאדם לב אבן, אין אכפת לו מהזולת, אינו חש את כאב הזולת, אשר מזה באה כל הרשעות, הקנאה והשנאה, שזה השקר, שאחד אינו יכול לסבל

לב חזק

שה

את זולתו, אחד אינו יכול להקדים שלום לזולתו, יש לו קשיות על השני, וכן על הקדוש-ברוך-הוא, רחמנא לצלן, אשר הכל בא, מחמת שיש לו לב אבן, ואינו רוצה להרגיש בכאב הזולת. אומר הנביא: אני אעקר מכם לב האבן ונתתי לכם לב בשר, שיהיה אחד מתבסר בלבו של חברו, אשר בזה תלויה הגאולה, שאנחנו נרגיש את צער הזולת, שאנחנו נבין את רעינו, חברינו וידידינו. לזאת, בני ובנותי היקרים! הגיע הזמן שנחדל מההבלים, באו ותפקחו את עיניכם, ותראו איך הסמ"ך-מ"ם עובד ומרמה אתכם, והדבורים שלו הם רק אהבה ושלום, בשעה שהוא שקר אחד גדול. הנה המסיון עמל ומגיס את כל כחותיו, ובא עם שלום ואהבה, ושוכחים את הרציחות שבצעו בין נשמות ישראל אלפים שנה, עשו פוגרומים, שרפו, חנקו, הרגו, צלבו את נשמות ישראל בכל מיני מיתות משנות ואכזריות, ובכל מיני עלילות דם, ועכשו רוצים להעביר את נשמות ישראל על דתם, ורוצים למכר לנו את הזבל שלהם, אחרי שהרגו ורצחו את נשמות ישראל כל שנות גלותם בכל מיני מיתות משנות ורציחות אכזריות, שעשו כלפיהם משך כל הדורות. לזאת, בני ובנותי היקרים! התאזרו ב"לב חזק" והתעוררו לחזר בתשובה אל הקדוש-ברוך-הוא. ועקר התשובה — על שנאת חנם, שנפסיק לשנא אחד את השני, נפסיק את

המריבות זה על זה, מספיק כבר כל המפלגות שעושים
 פלג פלג, שזהו דור הפלגה, עם ישראל הם עם אחד,
 והמן-עמלק אינם יכולים לסבל את זאת, על-כן אומר
 (אסתר ג, ח): "ישנו עם מפזר ומפרד", אבל לא יועיל לו
 דבר, כי צדיקי הדור, שהם מרדכי ואסתר, עוסקים
 בכנוסים לכנס את נשמות ישראל יחד, ולשים סוף
 לקנאה ולשנאה שיש בינינו, ודיקא על-ידי-זה נזכה
 לגאולה שלמה שמחכה עלינו, ונזכה לראות עין בעין
 גלוי שכינה, ונזכה לחזות במו עינינו שהקדוש-ברוך-
 הוא בונה לנו את בית-המקדש השלישי, ונזכה לחזר
 אליו יתברך!

תם ונטלם, שבח לאל בורא עולם!